کوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلەکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردییە
www.kurdistannet.org
27-12-2006 22:48بەکاتی ناوەندی ئەوروپا

وەڵامێکی زۆر نەرم بۆ هەندێ رەخنەی زۆر رەق ... ستیڤان شەمزینانی

(گەر بەهەموو زمانەکانی جیهان و فریشتەکان بدوێم، بەڵام خۆشەویستم نەبی، ئەوا وەك گرمەگرمی دەهۆڵ و زیرەزیری زورنا وام، گە بەوشەی خودابدوێم و هەموو نهێنی و زانیارییەك بزانم و باوەڕێکی تەواوی وام هەبی بتوانم چیای پێی هەڵبکەنم، بەڵام خۆشەویستیم نەبی ئەوا هیچ نیم، گەر بێتوو هەموو سامانم بەسەر هەژاران دابەشبکەم و تا سووتان ژیانم پێشکەش بکەم بەڵام خۆشەویستیم نەبی، ئەوا هیچ سوودی بۆم نابی، خۆشەویستی دان بەخۆداگرتن و رۆح سووکییە، خۆشەویستی شانازیی نییە، چاوپیسی نییە، لووتبەرزیی نییە، توندڕەویی نییە، داوای بەرژەوەندیی تایبەتی خۆی ناکات، زوو تورەنابی و بەهەڵەکانی پێشوودا ناڕواتەوە، خۆشەویستی بەخراپە دڵخۆش نابی، بۆڕاستی دڵشاد دەبی، خۆشەویستی هەموو کاتی بەرگە دەگری، باوەڕ دەکات، هیوای هەیە، ئارام دەگری، خۆشەویستی هەرگیز نافەوتی)) .

ئینجیل – کۆرنسۆس 13: 1-8.

ماوەیەکە بەئاشکراو نهێنی هەندی کەسی ناسراوو نەناسراو بەئیمەیل و لەهەندی ماڵپەڕی کوردیدا تانەو تەشەرم تێدەگرن، لەبەرئەوەنا دژی بەهای مرۆڤ قسەیەکم کردووە، لەبەرئەوەش نا هزرێکی ترسناکی وەك وەهابییەت و فاشییەتم بڵاوکردۆتەوە، دیارە لەبەرئەوەش نەبووە هانی توندوتیژیی و گێرەشێوێنی و قڵیشانەوەی دۆخی وڵاتم دابی، لەبەرئەوەش نا دژ بە بەرژەوەندییە باڵاکانی نیشتمان وەستابێتمەوە، نا بەڵکو لەبەرئەوەی برێك ڕاوسەرنجی خۆم لەمەڕ هەندی واری جۆربەجۆر دەربڕیوە، بەتایبەت هاتنە وەڵام لەسەر مافی گەلی ستەملێچۆراوی کلدانی سریانی و ئاسوریی و پێشنیارکردن بۆ گۆڕینی ئاڵای کوردستان.

زۆرێك لەوانە گەلەك ناشارستانی و دوور لە هەموو عوورفێکی وتووێژ کردن جنێویان پێداوم، لەبەرئەوەنا دیوای کەعبەم رووخاندووە، بەڵکو تەنی ژ بەرئەوەی گومانم ئاڕاستەی برێك یەقین و بنەوانی چەسپیو کردووە.

ئەو کەسانەیان کە نامەو ئیمەیلیان بۆ ناردووم مافی تاکایەتی و سنوورو پەرژینی ئازادییە تاکە کەسییەکانمیان تێپەڕاند، هەندی وشەم لەنێو نامەکانیاندا دۆزیەوە لەفەرهەنگی زمانی کوردیدا ئەوەندە نوێباون یەکەمجارە گوێم لێیان بووبی، هەندإ جنێوی وەهام پێدراوە لەوانەیە زۆر تازەبن لە ئەدەبی جنێونامەنووسیدا، بەزمانی خەڵکی سلێمانی بەمانای وشە کە لۆك بوون.

هەندی ڕستەی زبرو شەڕو ئەنگێزانەم بەرگوی کەوت هەرگیز بەخەیاڵمدا نەهاتووە خەڵکانێك هەبن ئەوەند قینیان لەدڵدا بی و بەرامبەرم ببنەوە.

ئەو جنێوو رستە بازاڕییو رووشێنەرانە لە سنوورێکدا بوون تا ئێستا نە بەرامبەر بەعەلی کیمیایی نە ئەتاتورك نە سەددام حسێن نە شای ئێران نە حەواری بۆمەدین نەوتراون.

ئەمە تەواوی تووشی شۆك و نائومێدیی کردم کە هێشتا کەللەی وشکمان تارمایی تاکرەهەندیی و تاك سیاسەتی بەرنەداوە، ئاخر ئەو مامەڵە دڵڕەقانەیەی بەرامبەر بەمن کرا نەك هەر شایەن بەرۆژنامەنووسێك نییە، بەڵکو گوناهێکی نەبەخشراوە ئەگەر بێتوو بەرامبەر بەتاوانبارێکیش وا رەفتار بکرێت و بەو شێوازە سنووری مافە تاکییەکانی ببەزێنری.

هەرگیز نامەوی بەشەڕئەنگێزانەو ئەعسابی گەرمەوە وەڵام بدەمەوە، لەفەرهەنگی مندا وشەیەك بەمانای تۆڵەسەندنەوە سەیف نەکراوە و جێی نەبۆتەوە، لەگەڵ ئەوەشدا بی پچڕان لەئاسمان دەپاڕێمەوە وەك مەسیح ئیرادەم پێبەخشی، ئاخر کاتی وی لەنێوان دوو چەتەدا بزمارەکان بەدەستیدا داکوتران و لەخاچدرا، بۆ سوکایەتی پێکردنیشی لەسەر تابلۆی سەر خاچەکەیان نووسی:

(یەسوع پادشای یەهود)، کاردانەوەی مەسیح لەم ساتە تژ لەئێش و ژانەدا تووڕەیی و هەڵچوون نەبوو، ئەو وتی: ئەی باوکی ئاسمانی لێیان ببوورە چونکە نازانن چی دەکەن؟!.

زۆرێك لەجارەکان لەگەڵ خودی خۆمدا لە گفتوگۆدام و پێشنیار بۆ خۆم دەکەم هەردەم لێبوردەیی و خۆشەویستی بکەمە سەرمەشق و بڵێسەی ئاگری تووڕەبوون ڕك و کینە لەدەروونمەوە هەڵنەستێ.

لەکاتێکدا ئەوانەی هێرشیان هێنایە سەرم و وەك زەردەواڵەو دوو پشك ژاریان لەجەستە کردم، دەستمدایە ئینجیل و بەدووی ئایەتەکانی خۆشەویستیدا گەڕام، پەنام بۆ میهرەبانییەکی سۆکرات برد، هانام برد بۆ بوزا تا پەناگەیەکی ئارام بۆدڵەی غەمبارم بکاتەوە، بەوردیی دەستمکرد بە پشکنین و وردبوونەوە لەبنەوانە فەلسەفییەکانی ڕێبازی ڕەواقییەکان، لەئەنجامی گەڕانە بە ناو کونج و کەلەبەرەکانی ئەم ڕێبازەدا بۆم دەرکەوت، ڕەواقییەکان لەپێشەوەیاندا (زنۆ) ی دامەزرێنەری قوتابخانەکە دەیانووت (دەبی ئێمە دوژمنی خۆمان خۆشبوێت) .

لی ئەو نووسەرو خەڵکانە بەدوژمن و نەیار نازانم، بەڵام ئەگەر ئەوان خۆیان بەنەیار بزانن ئەوەیان بابێکی ترەو هێشتا منیش چیترم نییە لەبەرامبەریان جگە لەچەکی خۆشەویستی.

عیسای مەسیح هەموو پەژارەکانی دەستی نەیارەکانی قووتداو نۆشی، بەهەمان پەیام و گوتاری ڕەواقییەکانەوە سەریدەرهێناو خەڵکانی بۆ ئەم ئامانجە هاندا، خۆشەویستی و لێبوردن لەژیانی مەسیحدا تاکتیك نەبوو، بەڵکو ڕەنگدانەوەیەکی ڕیشەیی ئاوهای هەبوو تا ئەوەی ڕۆحی پاکژببووەوە لەهەر ڕق و کینەو بوغزێك، مەسیح لەئامۆژگاریی سەرچیادا وەك سۆفییەك و پەیڕەوکارێکی ڕەواقی و پێغەمبەری خۆشەویستن هەمان وەسێتی بۆ حەوارییەکانی تەنیشتی کردو پێی ڕاگەیاندن پەیامەکەی لەسەر خۆشەویستی بەندە، تا ئەو ئاستەی وتی: ئێوە ئەگەر تەنیا ئەوانەتان خۆشبوی کە خۆشییان دەوێن چ چاکەیەکتان کردووە، من فێرتان دەکەم هەموو ئەوانەشتان خۆشبوی کە تەنانەت ڕقیان لێتانە.

ئەز سوپاسی ئەوانە دەکەم جنێویان پێدام، ئەوانەی بەبیرکوێر ناوزەدیان کردم و بزمارو بڕبەنیان لەرۆحم سوی، هیوادەخوازم گوڵێکی گەشیان پێشکەش بکەم، ئەو کەسانەی (بەردیان تێگرتم، من بەرقیان تێدەگرم) .

هەموو ئەم ڕۆژانەش، بەردەوام کۆی دانیشتن و کۆبوونەوەکانی خۆم بۆ ئەم پرسە تەرخانکردووە، تا بتوانم زێدەتر بێز لە توڕەیی بکەمەوە و باوەش بەسۆزدا بکەم.

لەگەڵ هاوڕێی شاعیرم (محەمەد عومەر عوسمان) لەم بوارەدا دەمەتەقێیەکی گەرممان کرد، ئەویش لەبەر تووڕەبوون و بۆ خۆشاردنەوە لەهەموو ئەوانەی ئیرەیی بە پۆشتەوە پەرداخیمان دەبەن لەباخێکی دوورە دەستدا بەتەنیا لەبیارە جێگیر بووە و خۆی ڕزگار کردووە لەوتی وتی و داوو فاقەی زمان لوسەکان، گفتۆگۆکەمان لەبواری تەسەوف و عیرفان و هەندی لایەن لەهزری فەلسەفی (خەیام) دابوو، کاکە حەمە لەقسەکانیدا باسی بەسەرهاتێکی کەموێنەی مەولەوی شاعیری کرد ساتی چووە بۆ حەجکردن، لەنزیك بەسرە چەتەیەکی ناسراو ڕووتی دەکاتەوە و پاشان گەڕاوەتەوە بۆ دەوروبەری تاوەگۆز و ڕایگەیاندووە مەولەوی لەماڵی پیرۆزی خوادا لە مەککە کۆچی دوایی کردووە، ئیدری پرسەیەکی شایستەی بۆ دادەنێن، بەڵام دوای چەند مانگێك ساتێ دەگاتەوە زێد، سەرسوورمان بۆ خەڵك دروست دەبێت و پێی دەڵێن فلان کەس وتوویەتی عەمری خوات بەجێهێناوە، مەولەوی نەك هەر پێی تووڕە نەبوو، بگرە بانگی دزەکە دەکات و دڵنەوایی دەکات، دەڵێت سەد بریا من بمردمایەو ئەو قەباعەتەم بۆتۆ دروست نەکردایە. دوای گوێگرتنم لەم چیرۆکە بەمتمانەیەکی ترەوە سووربوونم لە خۆم نیشاندا تا بە نەرمییەکی زیاترەوە وەڵام بدەمەوە.

من بەهەمان رۆحی مەولەوی و لەژێر کارتێکردنی مەسیح دا هەمیشە نەیارەکانیشم خۆشدەوێن و ئەوانەی نیازیانە دوژمنایەتیم لەگەڵ بکەن هێندەی نووکە دەرزییەك قینم لەدڵدا نییە لەبەرامبەریان. لێبوردەیی و دڵسافیم لەمەرزو پان و پۆڕییەکدایە، زۆر لەهاوڕێ نزیکەکانم سەرزەنشتم دەکەن گوایە دۆست و دوژمنی خۆم ناناسم و بەوپەڕی سادەیی و ساکارییەوە هەموو نهێنی و وارەکانی ژیانم دەخەمە بەردەستیان (ئەوان لەبیریان چووە من هیچ دوژمنێك شك نابەم) هەموو کات لەبەرسڤدا وتوومە: گوێبگرن (بودا) وتوویەتی: یەکێك لەبێزارییەکانی ژیان کینەو ڕقە.

خولاسە ئەوەندەی پێمدەکری نەمویستووە ببمە مایەی ناڕەحەتی و بێزاریی و هەراسانکردنی هیچ کەس، ئەگەر رۆژێکیش لەرۆژان لەسەر دیواری ماڵەکەمان وتەیەك بنووسمەوە، یاخود وتەزایەك بەوتەی هەموو ژیان هەڵبژێرم، ئەم وتەزایەی (سۆکرات) ە: (من لەنیازمدا نییە نەستەم بکەم و نە قبوڵیشی بکەم، بەڵام ئەگەر ناچاربووم، دووەمیان هەڵدەبژێرم) .

لێرەدا ئارەزوومە لەبری هەڕەشەکردن و تانەو تەشەر لێدان و بەچەموش ناوزەدکردنیان گفتۆگۆیەکی کراوە و بی پەردە لەگەڵ ئەو کەسانە بکەم بەتێگەیشتنی خۆیان نەیاری منن.

لی دەزانم هەندی چاوو گوی بەدواوەمن و دەیانەوی لەودیوی پێستەوە هاتوچۆی خوێنی لەشم ببینن، خواستی من بەپێچەوانەوە ڕاکێشانیانە بۆ چێوەی بیرکردنەوە و مشتومڕ.

یەکەم: گۆڕینی ئاڵای کوردستان.

یەکێك لەو کەسانە بووم و داوامکردووە ئاڵای کوردستان بگۆڕدرێت، ئەم داواکارییە بەهیچ شێوەیەك و لەژێر هیچ ناوێکدا ناچێتە چێوەی دژایەتیکردن و ناکەسبەچەیی بەرامبەر بەسیمبۆلی نەتەوە. داوای گۆڕینی ئاڵای وڵاتەکەی خۆمکردووە وەك ئەوەی هاوڵاتییەکی ڕەسەنی وڵاتەکەم، من پەیوەندیم چییە بە ئاڵای ئەسیوبیا یان مۆریتانیا یان ئاڵای نیوزلەندەوە؟ ئاخۆ ڕەنگیان سوورە یان کەسك؟ ئەستێرەی داودی تێدایە یان هیلالی ئیسلام؟ بەوپێیەشی هاونیشتمانییەکم و لەوڵاتەکەمدا ماف و ئەرکم هەیە، ئاساییە ئەگەر داوایەکی لەو چەشنەشم هەبێت.

ئەو بەڕێزانەی ڕەخنەیان لێگرتوم لەوەنەگەیشتوون، ئەو ئاڵایە بەئاڵای خۆم دەزانم هەرچەندە داوامکردووە و حەزموایە گۆرانی بەسەردا بێت.

بەڕێز (شوان مەغدید) لەماڵپەری کوردستان پۆست نووسیوویەتی: ستیڤان سەرنووسەری رۆژنامەیەکە لۆگۆکەی ئاڵای کوردستانە و داوای گۆڕینیشی دەکات.

بەداخەوە کاك شوان لەگێژەن و تاریکیدا بیری لێکردۆتەوە، ئەگەرنا لاریم لەو ئاڵایە نییەو تێبینیشم لەسەری هەیە، ئەو ئاڵایە ئاڵای منە، ئەگەر گۆرانی بەسەردا هات و بووە ئەو ئاڵایەی داوامانکردووە ویستێکم هاتۆتەدی، ئەگەر نەش ئەوە ملکەچ دەبم بۆ خواستی زۆرینە.

لەدنیاشدا مافی پێشنیارکردن و خواستن و مافێکی سەرەتایی و هەرەساکاری هەموو مرۆڤێکە، داخستنی دەرگای پێشنیار و دەربرینی بۆچوونی ناباوو پێچەوانە داخستنی دەرگای دیموکراسی و ئازادییەکانی مرۆیە.

راستە ئاڵا هێماو سیمبۆڵە بۆ نەتەوە و نیشتمان بەڵام هیچ وەختی هێندە پیرۆزنییە نەتوانین تخوونی بکەوین و دەست بۆ گۆڕان تیاکردنی بەرین، ئاڵا ماتریاڵێکی بێگیان و جەستەیەکی نازیندووە، بەڵام مرۆڤ خودێکی زیندووە و هەر ئەویش بڕیار لەسەر هەبووە بیگیانەکانی دەوروبەری دەدات بەئاڵاشەوە.

باوکم چیرۆکێکی خۆشی لەبارەی ڕاپەڕینی جافەکانی شارەدێی (بنگرد) بۆ گێڕامەوە کە لەساڵی 1986 لەدژی دامودەزگاکانی حکومەتی بەعس دەستیانکرد بەڕاپەڕین و لەماوەی چەند سەعاتێکدا توانیان

دەستبگرن بەسەر سەرجەم دامودەزگاکانی حکومەتدا لەو شارە دێیەدا، هەر لەبەڕێوەبەرێتی ناحیەوە تا بنکەی پۆلیس و ئەمن و فەرعی حیزبی بەعس و بارەگای فەوجی عەسکەریی و هتد..

لەکاتی هێرش و پەلامارەکانی هاولاتیاندا بۆسەر تەلاری ناحیەکە ئاڵای عێراق سوتێنرا، دواتر حکومەتی بەعس بەهێزێکی بەربلاوەوە هێرشی کردەوە بۆ سەر جەماوەری ڕاپەڕیو و شارە دێیەکەی کۆنترۆڵکردەوە، ئەفسەر و پلەدارێکی سەربازیی بەناوی حکومەت و ڕازگری سەرکردایەتی هەرێمی باکوری حزبی بەعس رایانگەیاند: کوژراوەکان رۆیشتن و ئاساییین، سووتاندن و فڕاندنی ئۆتۆمبیلەکان شتێکی سادەن، چەك و چۆڵە بەتالانبراوەکانیش مەسەلەیەك نین، بەلام هەرگیز لەسوکایەتیکردن و سووتاندنی ئاڵاکەیان نابوورن و خۆشنابن.

پیرەپیاوێکی ڕدێن سپی و پشت چەماوە و گۆچان بەدەست کەپیتێك خوێندەواریی نەبوو، بە بەرپرسەکەی وت: ئێمە چوار مەتر قوماشمان سووتاندووە، دەتوانین چوار تۆپ قوماشتان بۆ بکڕینەوە.

پارچە پەرۆیەك زۆرجار منداڵ میزی پیادا دەکات کواقیمەتی هەیە ئێمەی لەسەر بکوژن.

بەهەمەحاڵ بەعس لەتۆڵەی (هەتککردنی) ئاڵاکەی دوانزە کەسی لەو هاولاتیانە لەسێدارەدا.

وابیردەکەمەوە ئەو پیرەمێردە کە باوەڕناکەم لەژیاندا مابی لەزۆرێك لەو ڕۆشنبیرانەی ئێمە کراوەترو ڕوناکبیرتر بووە، ئەوبی ئەوەی رۆژێیك لەسەرمێزی قوتابخانە یان بانیژەی حوجرە بۆ خوێندن دانیشتبی، بەچاوێکی کراوەترو هۆشمەندانەتر لەمەسەلەی ئاڵای ڕوانیوە وەك لەهەندێك قەڵەمبەدەستی تاراوگەنشین کە خۆیان بەنەتەوەیی ناودێر دەکەن و تەحەمولی یەك کاژێر ژیان لەولاتەکەیاندا ناکەن.

گۆنتەرگراس- وتی (هیچ شتی هێندە بالا نییە کە نەتوانین گەمەی پێبکەین) .

ئەگەر ڕێمان لەگومانکردن لەپیرۆزگرت قوفڵ لەبیرکردنەوە و ئازادیی بۆچوونی خۆمان دەدەین و جۆرج تەرابیشی وتەنی ماندەگرین لەبیرکردنەوەی ئازاد.

ئاڵا سیمبۆلێکە مرۆڤەکان دایانرشتووە و بەهێمای خۆیان قبوڵیان کردووە، هیچ کات لەمرۆڤ بڵندتر و بەنرختر نییە، ئەو گوتارە کلاسیکی و نەریتیانەی مرۆڤ ئامادە دەکات بۆ خۆفیداکردن بۆ نیشتمانپەروەرییەکی ڕووت و ئاڵا سەفسەتەیەکی بێمانا و ئایدۆلۆژییەکی پڕوپوچ و بێهودەن و تەعبیر لەغەریزە ساناتۆسییەکانی ئێمە دەکەن، تەنانەت لەمێژە دژی دروشمی کەم ژیان و کەڵ ژیان ڕاوەستاومەتەوە، بەومانایەی ئەم دروشمە هەڵگری بیرۆکەیەکی داڕێژراوە بە مەرگدۆستی و شیرین و خۆشەویستکردنی کردەی مردن، من دەڵێم دەکری ئامانجی شۆرش شەهیدبوون و کەم ژیانیی نەبی، بەقەدەر ئەوەی دەبی سەرلەنوی مانادانەوە بی بەژیان و تەوزیفکردنی بەشێوازێکی باشتر.

ئەو چەقبەستوویی و بەپیرۆزکردنە وەك دیاردەیەك بەجۆرێك لەجۆرەکان و لەیەکێك لە ماناکانیدا گوزارشت لەمردنی بیرکردنەوەی عەقڵی کوردیی دەکات، منیش لەگەڵ ئەدۆنیس- هاوڕام کاتێك دەڵی (هەندێکجار ئەوەم بەخەیاڵمدا دێت ئێمە پێویستمان بەوە نەبووە گۆڕ بۆ مردووەکانمان هەڵبکەنین چونکە سەروجەستەمان جێگەی گۆڕیان گرتۆتەوە، ئای گۆڕ چەندێك لەکردەوە و بیروبۆچوونەکانماندا ئامادەیە؟) .

بەدەر لەمانەش سەرم لەوە سوڕماوە، زۆرێك لەرۆشنبیرانی ئێمە داوای دەوڵەتێکی سیکۆلار دەکەن! کە ئاین و دەسەلاتەکان لەیەکدی جودا بکرێنەوە، بەلام لەراستیدا ڕەکیزو پایەسەرەکی و فراوانەکەی سیکۆلاریزم بەتەنی جیاکردنەوەی ئایین نییە بەڵکو جیاکردنەوەی موقەددەسە لە دەسەلات.

ئاین بەشێکی بچووکە لەپیرۆزییەکان نەك هەمووی، کۆمەڵگەیەك سەرکردەیەك یان ئاڵا یان دروشمێك پیرۆز بکات و بەسەرسامبوونەوە لێی بڕوانی کۆمەڵگەیەکە هێشتان لەقۆناغی تەوتەم بتپەرستیدایە،

ئاخر عەلمانیەت ئەوە ناگرێتەوە خودا پیرۆزەکەی دەسەلات لەئاسمانەوە بۆ سەر زەوی دابگرین، گرنگ ئەوە نییە پیرۆز لەزەمینە یان لەئاسمان، گرنگ ئەوەیە پیرۆز دەخالەت لەدەسەلاتدا نەکات و ڕێمان لێك نەکات و نەبێتە بەربەست لەبەردەم ئازادیی بیرکردنەوەو هەلسوکەوتمان.

هەر لەم سۆنگەوە ویستوومە پێشنیار بکەم بۆ گۆڕانکاریی کردن لەئالای کوردستاندا و ئەمەشم بەئەرکی سەرشانم زانیوە و لەگەڵ فەیلەسووفی مەزن (هیراکلتیس) دا وتوومە: (بیرکردنەوە مەزنترین زالبوونە و زیرەکی ئەوەیە ڕاستیی بلێی..) .

لەوەتی دەستیشم قەلەمی گرتووە هەموو نووسینەکانی خۆم تەرخانکردووە بۆئەوەی وەها لەخەلك بکەم بیربکەمەوە و هۆشمەندیی بەکاربێنن لەمەسەلەکانی پابەند بەژیانیان، زیرەکیی خۆشم لەوەدا بینیوەتەوە ئەم کارە بکەم و ڕاستییەکان بدرکێنم.

تەقەلاو ماندوبوونەکانی داهاتوشم هەر بۆئەوە دەبێت تروسکایی مۆمێك لەئەشکەوتی ئاوەزی کوریدا دابگیرسێنم و فوو بەکەڕەنای دیموکراسیدا بکەم، لەم ڕێگەو پێناوەشدا نەك سست و سەرکز نابم و ڕایەکانم ناشارمەوە، بەڵکو بەدەنگی بلند بیردەکەمەوە، باسکی خۆم تەواوی لێهەلمالیوە بۆ هۆشیارکردنەوەی هاوشاریی و هاونیشتمانییەکانم، بەپەرۆشییەوە دژ بە ناتەواوییەکانی دەسەلات دەقیژێنم و فوو لە شەیپووری ئۆپۆزسیۆن بوون دەکەم.

دووەم: مافی گەلی کلدانی سریانی ئاسووریی.

لەچەند وتارێکدا باسی مەسەلەی نەتەوەکانی تری کوردستانم کردووە، گرنگترینیان ئەو وتارە بوو لەمەر دەستووری هەرێم و جێگیرنەکردنی مافی گەلی کلدانی سریانی ئاسووریی نووسیبووم. ژمارە گەلێك لەخەلك و نووسەران لەمڕووەوە لەدژم وەستاون و نووسینەکان بەنووسین گەلێکی دوژمنانەو ناحەزانە لێکدایەوە.

زۆربەی ڕاو سەرنجەکانیان ئاراستەیەکی شەخسی و تاکە کەسییان گرتۆتە بەر، خۆ ئەگەر یەکێك لەوانە کەمێك تێپەڕی کردبی لەجنێو و سەروگوی کوتانەوە، پێیوا بووە گەلی سریانی کلدانی ئاسووری کەژمارەیان لەنیوملیۆن کەس کەمترە چ قورساییەکیان هەیە تاکو حیسابیان بۆ بکرێت؟ یان ئەگەر پەراوێز خران چ دەتوانن بگەن و چ ڕۆلێك ئەدا دەکەن؟

هەموو ئەم جۆرە لەبیرکردنەوەو ئەم تەرزە لە ڕوانین جێگەی ناهومێدییو تۆقینن، چون لەژێر ساباتی ئەم بیرکردنەوەیەدا بی توانا و زەبوونەکان مافی ژیانیان نییە، بۆئەوی بژیت نابی وەك مەلۆتکەیەکی ناسك بیربکەیتەوە بەلکو دەبی وەك تووڵە مارێکی زار لەژار پەلاماربدەیت.

ئەو هاوڕێیانەی وەها بیردەکەنەوە، مادام گەل و کەمینەکانی تری کوردستان سەنگ و ژمارەیان کەمە، ئیدی پێویست ناکات بەهەند وەریانبگریت پێیان خۆشبی یان نا لەچێوەی ڕاسیزم و شۆڤێنیزمدا بیریان کردۆتەوە، دەشبی لەوە تێبگەن کەنارگیر کردن و حاشیە خستنی پێکهاتەکانی کوردستان بەهیچ کلۆجێك مانای تواناو بەهێزیی کورد نادات بەدەستەوە، بەڵکو لە بنەماوە نیشانەی کەوتنی بیری کوردایەتی و بیرۆکەی کوردستانی بوون و ماف و یەکسانی هاولاتیانی کوردستانە بەجیاوازییەکانیانەوە.

د. بورهان گلیۆن-جوانی وتوە (باوەڕموایە ئایدۆلۆژیای بەعسیزمی پاش ناسریزم ڕەنگدانەوەی کەوتنی بیری عەرەبییە زیاتری لەوەی گوزارشت بێت لەم بیرە) .

لەبەرئەوە ڕوانگەی شۆڤێنیزمی کورد گوزارشت لە داهێزرانی بیری ناسیۆنالیزمی لەدایك نەبووی کورد دەکات نەك لەو، بۆیە ئەوانەی مافی ئاسورییەکان ڕەتدەکەنەوە لەژێر هەرناو و بیانوویەکدا بێت نەك خزمەت بەهزری نەتەوەیی کورد ناکەن بەلکو لەکەدار و نابووتی دەکەن.

لەپوختترین دەربڕیندا دەتوانن بەهێندی سەددام خزمەت بەبیرۆکەی نەتەوەیی گەلەکەیان بکەن.
لەلایەکی تریشەوە ئەو نووسەرانەی هێرش دەکەنە سەر کەمینەو نەتەوە نا کوردەکان هێرش دەکەنە سەر بەرژەوەندییە باڵاکانی کوردستان، بۆ وێنە تۆراندنی ئاسوریی و تورکمانەکان لە کورد کاریگەیی وتیشکدانەوەی نەرێنی دەبێت لەسەر دۆزی بڕیاری سەدوچلی دەستووری هەمیشەیی عێراق کە بەپێی ئەم بڕیارە بارودۆخی ئەو ناوچانە ئاساییو یەکلایی دەکرێتەوە کە ناکۆکیان لەسەرەو باری دیموگرافیا گۆڕدراوە، کەرکووك یەکێك لەو ناوچانەیە، بەدەنگدانی مەسیحی و تورکمانەکانی ئەوشارە بۆ گەڕانەوەی کەرکوك بۆسەر کوردستان کۆی هاوکێشەکە گۆڕانی بەسەردا دێت.
ناوچەکانی تری دەووروبەری پارێزگای موسڵ کە سەدان هەزار تورکمان و ئاسووریی تیایاندا دەژین و جێگیرن بەهەمان شێوە، بەدەنگدانی ئەمانیش بۆ کوردستان تای تەرازوو دەنگ دەگۆڕێت و کوردستان دەتوانی سەرکەوتن مسۆگەر بکات، بەپێچەوانەشەوە هەر راستە.
هەر ئێرە جێگەی ئەوەیە، لەو بەڕێزانە بپرسم: ئایا دەزانن زیاتر لەنیوەی تورکمانەکانی کەرکووك و ئاسوورییەکان دەنگیاندا بۆ لیستی هاوپەیمانی کوردستان لەدوو هەڵبژاردنی یەك بەدوای یەکدا؟ ئایا دەزانن لەعەینکاوە لیستی هاوپەیمانی کوردستان ژمارە 130 و 730 لیستی براوە و یەکەم بووە؟ ئایا دەزانن لە 90% ی تورکمان و ئاسوورییەکانی ناوچەکانی تری کوردستان قائیمەی کوردیان هەڵبژارد؟.
جێگەی داخ و ئەسەفە رۆشنبیریی کورد نەگ هەر پشتگیرو هاوپشتیوانی ئەم گەلانە نەبووە بەڵکو یان تەواوی بێهەڵویست بووە یاخود بەدژ بیریان لێدەکاتەوە.
هەنووکە رۆشنبیری کورد ئۆرهان پامۆك بەشایستەترین کەس دەزانن بۆئەوەی خەڵاتی نۆبڵی وێژەیی ئەمساڵ پێدرا، تەنی لەبەرئەوەی داکۆکی لە ئەرمەن و کورد دەکات، تەنانەت هێشتا کتێبێکی وەرنەگێردراوەتە سەر زمانی کوردیی تا لەبەردەستی خوێنەرانی کورددا بێت، ئەوانەشی دەیناسن کەمترین نووسینی ئەویان خوێندۆتەوە.
رۆشنبیریی کورد لایوایە دەبی پامۆك داکۆکی لەکوردو گەلە چەوساوەکانی تورکیا بکات و هەڵوێستی روونی لەبارەیانەوە هەبی، لەکاتێکدا پارتی کرێکارانی کوردستان ملیارەها دۆلار زیانی لەژێرخانی ئابووریی وڵاتەکەی داوە، کەچی رۆشنبیری کورد خۆی ئامادە نییە بچووکترین داکۆکی لەمافی ئاسوریی و تورکمان بکات نەك ئەوەی ئەمانە هەر زیانیان لە کوردستان نەداوە بەڵکو بۆ خاتری کوردستان تاڵاو و چەرمەسەریی زۆریان چێشتووە و زیانگەلێکی زۆریان لێکەوتووە.
هەندێجار بیردەکەمەوە و لەبەرخۆمەوە دەڵێم، بۆچی دەبی مرۆڤ لەئازادیی برا مرۆڤەکانی تری بترسی، یان نەتەوەیەك لەسەربەستی گەلێکی دی بترسێت، زۆرجار لەگەڵ (ئەدۆنیس) دا وتوومە (زۆرێك لە خەڵکی لەئازادیی دەترسن)، بی ئەوەی بزانم سەرچاوەی ترسەکان چین؟
نازانم بۆچی دەبی بیرکردنەوەی نەتەوەپەرستانەی هەندی نووسەری کورد لە کەناریکدا بی هەموو ئەوانیتر بسڕێتەوە و پێشێلکردنی مافەکانیان بەشێکی سانا لێکبداتەوە.
سەرکەوتوویی کوردو ئازادیی کوردستان ڕاستەو ڕاست پەیوەستە بەئازادیی هەموو ئەوانی دی غەیرە کورد، ئەگەر کوردستان ئەمرۆ بۆ ئاسوور و تورکمانەکان مەڵبەندێکی ئازاد نەبێت بی دوو دڵی سبەینی گرتووخانەیەکی گەورەی هاوڵاتییە کوردەکانیشییەتی.
تریقانەوە و قاقای ئەمرۆ بەمانی کەمینەکان لە کوردستان بی شك سبەینی ناڵین و رۆ رۆیە، فەرامۆشکردنی مرۆڤە لانەوازەکانی ئەم وڵاتە بی ئەملاولا سەرئێشەکانی دوارۆژی دەسەڵاتی کوردییە.

سێیەم: چەند وردە سەرنجێك:

ا-نووسەری نێودار (ماریا کلارا سالاس) دەڵێ (من مرۆڤێکم لەزۆربەی شتەکاندا بەتەنیام) . ئەز وەك سالاس لەهەندی بیروبۆچوون و ڕوانیندا تاقانەم و تا نهۆ هاوبیرێکم دەستنەکەوتووە.

ڕەنگبی تەنیایی بیرو ڕوانگەکانی من نیشانەی لێهاتوویی و پێشرەوییم نەبی بەقەدەر ئەوەی بەڵگەیەکە بۆ خستنەڕووی کۆمەڵگەیەکی دواکەوتووی ئاوها بەئاستەم بیرو ڕای جیاوازو دژی تیا لەدایك دەبێت.

لەزۆربەی قەناعەتەکاندا بەتەنیام و بزێوم لە دەربڕینیشدا، هەرگیز حەزم لە جووینەوە و دووبارەکردنەوە نییە، هەروەك چۆن دوای قەڵەباڵغی و مۆدیل نەکەوتووم چ لە بیرکردنەوەدا چ لەنووسیندا، ئەمرۆ مەوجەیەك هەبی لەدژی ئیسلامگەرا منیش بەئاراستەی باو وساویدا کاغەز ڕەش بکەمەوە، بەڵکو هەوڵدەدەم دوای قوڵبوونەوە و خەملاندن و ڕامانێکی زۆر قەناعەتەکانم چەندیش ترسناك بن مانیفێستا بکەم.

لەوە نەترساوم لەپاشەوە گوللە لەسەرم دەدری یان بەشێوەی گەلە گورکێك شاڵاوم بۆ دێنن، لەلای خۆمەوە هەموو ئەگەرێکی لەو جۆرەم لەپێش چاوە.

لەپێش چاومە، ساڵی 1973 بەردەبارانی ماڵی (شێرکۆ بێکەس) ی شاعیریان کرد ژ بەرئەوەی دژی پەچەو چارشێو وەستایەوە، لەسایەی دەسەڵاتی مەلیك مەحموددا جەمال عیرفانی منەوەر لەسەر دەربڕینی بۆچوونە مارتریالیستییەکانی تیرۆرکرا، شەهیدی ڕۆشنفکر عەبدولخالق مەعروف بی دەست لەپشتدانی حیزب و پشت بەستن بەهێزو کێرد و چەقۆ بەگژ کولتووری پاشقەڕۆیانەی کۆمەڵگەدا چۆیەوە و لەسەر کتێبەکەی (ئادەمیز لە کۆمەڵی کوردەواریدا) شەهیدیان کرد، عومەر تۆفیق دوای لێکۆڵینەوەکانی لەمەڕ گەردوون وبواری میتافیزیك و خوێندنەوەی مادییانە بۆ بوون گوللەباران و تیرۆرکرا.

کەریم زەند لەبەر بقەترین کارو وەرگێرانی ئینجیل بۆ سەر زمانی کوردیی بریندارکراو لەدژی وەستانەوە. شێرزاد حەسەن بەوتارە ئەدەبیو زمانە بەرزەکەی لەوەسف و شیکردنەوەدا لایەنگری ئازاد کردنی مرۆڤ و ژنی کۆمەڵگەیە، بی پەردە و لەرەلەر و ڕاڕایی قسە لەئازادیی ڕەمەکی سێکس دەکات، سەلەفییەکان و دەقگرتووەکان بەنەریتی خێڵایەتییەوە لەهەزار جێگەدا دژی دەوەستنەوە و بەبی (ئەخلاق) ناوزەدی دەکەن، هەرباشەوەك سوکرات بەبیانوو و تۆمەتی بەد فەساڵکردنی گەنجانەوە جامی ژەهریان دەرخوارد نەداوە.

گالیلۆ چ چەرمەسەرییەکی دی تەنی لەبەرئەوەی ڕاستییەکی ڕەهای زانستی کەشفکرد بوو، دادگاکانی پشکنین هەزارەها مرۆڤیان لەکورەی ئاگر نا هەر لەبەرئەوەی دژی دابونەریتی باوو داسەپاوی کەنیسەی کاسۆلیکی وەستابوونەوە.

حەلاج وەك منەوەرترین ڕۆشنبیری سەردەمەکەی لەبری ڕێزگرتنی لەچوار مێخە دەدرێت و پێستی لەجەستەی جوی دەکەنەوە (کەوڵ دەکرێت) .

مەسیح هات دژی هەرچی خوورەوشتی ڕۆمی و یەهودییە ڕاوەستاو بەتاقی تەنیا دەستپێشخەریی دەکرد بۆ گۆڕینی ژیان و لەدژی ئەو سیستەمە پۆلاین و هاروهەراشە خەباتی کرد، چون لێی تێنەگەیشتن بە لەخاچدان لەکۆڵی خۆیان کردووە تا کۆتایی بەبرەوی بیرۆکە نوێباوەکەی بهێنن.

بۆدلێر لەسەر دیوانی گوڵە بەدەکان شار بەدەرکرا و درایە دادگاو تامرد کەنیسە لەهەوڵدا بوو بۆ سزاپێگەیاندنی. سپینۆزا کەنیسە بی حورمەتی زۆری پێکرد، تەنانەت بەمردوویش وازیان لێنەهێناو پاش پەنجا ساڵ بەسەر وەفاتکردنیدا، یەکێك لەکریستیانە پەرگیرەکان ئەمەی لەسەر گۆڕەکەی نووسی: (لێرە سپینۆزا نێژراوە، تف لەگۆڕەکەی بکە) . د. فەرەج عەلی فۆدە تیرۆر دەکری و نەسر حامد

ئەبوزەید خانە بەدەر دەکرێت و بەزۆری زۆرداریی ئەزهەرو مەلاکان لە (ئیبتهال یونس) ی ژنی جیایدەکەنەوە.

د. سادق جەلال ئەلعەزەم تا هەنووکە لەسەر پەڕاوی (نقد الفکر دینی-1968) لەهاتوچۆی دادگادایە و دۆسییەکی بەکراوەیی ماوەتەوە لەلای تیرۆریستەکان، سەلمان ڕوشدی لەسەر ڕۆمانی ئایەتە شەیتانییەکان، خومەینی کونە مشکی لێکردە قەیسەری.

گۆرانیبێژی لوبنانی مارسیل خەلیفە لەبەرئەوەی دوو ئایەتی لەسوورەتی یوسف کردبوو بەگۆرانی بەهەزار حاڵ لەژێر چەقۆی فتوای مەرگ قوتار بوو، تەسلیمە نەسرین لەسەر ڕۆمانی (شورەیی-العار) لەبەنگلادیش وەدەریاننا و ئێستا لە مەنفا لەژێر تەهدید و ئیهانەدایە.

ئیسماعیل بێشکچی لەپێناو لەمافی کوردان ساڵانێکی زۆری تەمەنی لەحەپسخانەدا بردۆتەسەر، شاکیر فەتاح زمانیان بڕی و دڵشاد مەریوانی لەسەر نووسین بەپیتی لاتینی و گۆڕینی ڕێنووسی باوی کوردیی لەقەنارەیاندا.

ئیتر من وەك گەردێکی بچووك لەم عەلامەو خەڵکە منەوەرانە زیاتر نیم، ئەگەر ئەوان تیرۆر و توندو تیژییان قبوڵکردبێت، ئەوە دەبێ من بەئاسانی جنێوو هێرشی ناڕەوا بەرگە بگرم.

بەـلەم ماوانەی دوایدا، هاوڕێی نووسەرم مەهاباد قەرەداغی بابەتێکی نووسیبوو لەژێرناوی (زمانی گورگ و زمانی بازاڕ لەراگەیاندن ڕەخنەی سیاسی کوردیدا) بەوردی و دیقەتەوە پەنجەی خستۆتە سەر کەموکورتییەکانی زمانی ڕەخنە گرتنی سیاسی و بڵاوکراوەو ڕۆژنامەکان کە ڕەخنەو موهاتەراتیان تێکەڵ بە یەککردووە، لەوێدا قەرەداغی زمانی گورگ بەزمانی هێرشبەرانە و ڕووشێنەرانەی مەبەستدار لێکدەداتەوە و زمانی بازاڕیش بەزمانێکی بێ ئاگای بێ میتۆدی هەمەجی و پەرش و بڵاو.

لەبەرامبەر ئەوەشدا باسی زمانی زەڕافە دەکات وەك هێمایەك بۆ زمانی لۆژیکی و ئاشتییانە و ڕەخنەگرتنی ڕاست و دروست.

ئەز وەك کەسێك کە ڕێ بەخۆم نادەم سیفەتی ڕۆشنبیر بخەمە پاڵ ناوەکەم بەڵکو وەك بەئاگایەك هەندی سەرەقەڵەم و ڕام هەیە، بەگەواهیی هەموولایەك بۆ یەکجار چییە بەزمانی بازاڕیی نەمنووسیووە، تەنیا یەك وتار نەبی لەژێر کارتێکردن و کاردانەوەدا، دەتوانم بڵێم زمانی گورگ یان بەزمانی ئاگرین نوسیوومە، بۆیە ئەگەر وەڵامێکم پی بێت بۆئەوانەی لەبەرامبەرم وەستاون بێگومان بەزمانی زەڕافەو لۆژیکی دەبی، خۆ ئەگەر ئەوان ویستیان مەیدانەکە فراوان بکەن بۆ ئاستی شەڕکردن ئەوە ئاڵایەکی سپیم پێیەو هەڵیدەکەم.

پێشنیاریش دەکەم بۆ نووسەران لەسەر ئەو ڕێتمە و ئەم تەرزە لەنووسین بەزمانی زەڕافە خۆیان پەروەردە بکەن و ڕابهێنن، تابتوانن ژینگەیەکی تەندروست بۆ نووسینی کوردیی بسازێنین.

ئەحمەد موختار بەگی جاف-نەوەد ساڵێك بەر لەئەمڕۆ لەشیعرێکدا دەبێژی:

شاعیرانی کورد بەسە بەس باسی زوڵف و چاو بکەن
کەم بەیانی پەرچەم و کاکۆڵی ئاڵۆزاو بکەن
لابدەن کەم باسی سونبول یان گوڵی لاولاو بکەن
ئێوە تەگبیرێکی حاڵی قەومی دڵسووتاو بکەن.

لێرەدا ئەحمەد موختار بەگیانێکی ڕەخنەیی هاتۆتە گۆو ڕەخنە لەشاعیرانی هاوچەرخ هاوزەمانی خۆی دەگری تا چیتر شیعرەکانیان بۆ دڵداریی تەرخان نەبی و کۆتایی بەغەزەل و وەسفی باڵای یارو گوڵی لاولاو و لێوی ئاڵ و چاوی ڕەشی قەترانی بێنن و بێن پلان و تەگبیرێك بۆ حاڵی قەومی بی دەرەتان و هەژار و ئەو وتەنی دڵسووتاو بکەن.

منیش ڕووی دەمم لەشاعیرو نووسەرو ڕۆژنامەوانی کورد دەکەم و دەڵێم تکایە بەسە شەڕە جنێوو ناو زڕاندن و لەقەب داتاشین و سوکایەتیکردن بەیەکتر، تکایە لەسەر پرسە ستراتیژیی و پێویستییەکان بنووسن و کولتووری کۆن ویران بکەن و دنیایەکی نوی بەهۆی نووسینەکانتانەوە چی بکەن.

ج-ئۆرهان پامۆك، چەند ڕۆژێك پێش ڕاپێچکردنی بۆ بەردەم دادگای وڵاتەکەی، لەوتارێکدا نووسی: (کەسێکی وەك من لەوڵاتێکدا دەژی کە بۆ پادشا و مرۆڤە پیرۆزەکان و پۆلیس ڕێز دادەنی، کەچی ڕێز لەنووسەرەکانی ناگری و ڕێگە دەدات کە ساڵانێکی زۆری تەمەنیان لەبەردەم دادگاو زینداندا تێپەڕ بکەن، کەواتە سەیر نییە ئەگەر ڕەوانەی دادگا بکرێم ئێستاش تێدەگەم بۆچی هاوڕێکانم بەدەم بزەی لێوییانەوە پێمدەڵێن: بووی بەنووسەری ڕاستەقینەی تورکیا) .

هاوکات لەگەڵ لێکۆڵینەوە لەفایلی پامۆك لەدادگای باڵای تورکیا، ئەکادیمیای سوێدیی خەڵاتی نوبلی ساڵی 2006ی بواری وێژەدا پێبەخشی.

لێرە دەپرسم، ئایا پامۆك خزمەت بەمرۆڤ دەکات یان ئەو ڕۆشنبیرە تۆرانیانەی خۆیان بەگورگە بۆرەکان ناودێر دەکەن؟ کی میدالیای شانازیی و پرشکۆو ڕەونەقی مێژوو لەمل دەکات، پامۆك یان داڕێژرانی تیۆری ڕەگەزپەرستی و زمانی خوڕ؟.

کی گرەو دەباتەوە پێشکچی و پامۆك یان ئەوانەی زمان و دیالێکتەکانی ئاخاوتنی کوردیی یاساغ دەکەن و پەیڤین بەزمانی کوردیی بەمەترسی بۆسەر ئاسایشی نەتەوەیی تورك هەژمار دەکەن؟

بۆمن گرنگ نییە ئەمرۆ نەیارەکان دەڵێن چی چونکە دنیا هێشتا بە بەرییەوە ماوە و داهاتووش حکومی خۆی دەدات بیرۆکەی کام لا خزمەت بەوڵات دەکات؟.

ئەوانەی خەڵك پەمپ دەدەن بۆ ڕەگەز پەرستی و خۆ لەقەڵەمدان بەگەلی هەڵبژاردەی خودا، لەهەمان وەختدا سەرشۆڕی سۆسیالی وڵاتانی ئەورووپان ناتوانن ڕەوڕەوەی بیرکردنەوەی نەوەکانی داهاتوو بگرنە دەست بەڵکو هەر لەبنەماوە نەوەکانی دادی دژ بەم خوێن تاڵی و منجەمنجە بی بناغانە دەبن و دەیاندەنە بەر نەشتەری هەڵسەنگاندن. دەزانم کارێکی دژوارە ئەگەر بمەوی هەنووکە قەناعەت بەو نووسەرانە بهێنم بەڵام هیچ کاتیش ئەمە بەمانای نکلۆڵیکردنە نییە لەدیالۆگ نەکردن.

ریچارد باخ-لە ڕۆمانی (نەورەس) لەزمانی (جۆناسان) ی پاڵەوانەوە دەنووسی (نازانم بۆچی دژوارترین کار لەم دەنیایەدا ئەوەیە خەڵکی قەناعەت پێبکەین؟) .

خۆم لەدژواریی قەناعەت پێهێنان دەبوێرم و دەیسپێرمە ئایندە، ئەگەر هەڵەبووم وەڵامی هەڵەکان وەردەگرمە، ئەگەریش نا هەمووان تیشکی هەتاوەکە دەبینین.

بۆئەوەی زیاتر لەمە درێژ دادڕی نەکەم، لەکۆتایدا ئارەزوومە بڵێم چەند ڕۆژێك لەمەوبەر هاوڕێیەکی کچم لەشاری میوشن گوڵێکی زۆر جوان و ڕەونەقداری لە فۆتۆ شۆپدا دروستکردو بەئیمەیل بۆی ناردبووم. منیش ناردم بۆ هەموو ئەوانەی سوکایەتیان پێکرد بووم یان جنێویان دابوو پێم، ئەوانەشی بەنیازن لەدوای ئەم وتارەش جنێو بکەنە نسیبم، دیسان ئەو گوڵەیان بۆ دەنێرم و هیوادارم لە جوانییەکەی تێبگەن و بەدڕك و داڵ نەیبینین.